

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО УЧИТЕЛ - УЧЕНИК В ИНТЕРАКТИВНИТЕ МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ИСТОРИЯ

Людия Проконова

Изучаването на историята като учебен предмет в българското училище включва изследването на миналото, но същевременно според Държавните образователни изисквания то "... има важна роля за подготовката на младия българин,... за реализация в съвременното демократично общество..."

Учениците в училище се нуждаят от мотивация, за да учат. Сложният материал изисква от тях да полагат големи усилия. Затова е особено важно те да харесват това, което вършат в час и да разбират защо и какво учат, да виждат ползата от уменията, които усъвършенстват в учебната дейност.

Като се има предвид високият академичен стил на учебниците, обемната информация и нечетящите ни, заплениени от информационните технологии и Интернет ученици, задачата на българския учител се усложнява неимоверно. А тя в основната си същност е да научат учениците да говорят, да мислят и разсъждават, да добият такива знания и умения, които отговарят на изискванията на времето.

Основите на гражданското образование се поставят още от най-ранна детска възраст. Историята с обема си от знания, събития, факти, изводи и заключения, ако се преподава по традиционния рутинен начин, не би помогнала особено за възпитаването на едно действено, мислещо, граждански отговорно поколение.

Ролята на учителя в учебно-възпитателния процес става все по-отговорна и трудна. От учителя зависи един учебен час да се превърне в извор на творчество, активност, удовлетвореност. Традиционният начин на поднесения материал приспива учениците, засилва тяхната апатия и негативизъм, свежда ефективността до нула.

Тук на творчески търсещия учител идват на помощ интерактивните методи за работа.

Ще спра внимание на част от моя педагогически опит насочен към:

1. Осъществяване на гражданско образование, с помощта на интерактивните методи;

2. Постигане ефективност в часа по история в Основното училище.

Преподавам в V-VIII клас. Моите търсения ме насочиха към понятийния апарат и широко използване на нестандартни методи на работа. Учениците усвояват апарат от понятия, които обслужват гражданското образование. Използват ги разчупено в нестандартни игри и тестове, които ги карат да мислят, разсъждават, съобразяват, осъвременяват. В шести клас те добиват и дозатвърждават знания по веригата конституция-държава и общество (3) и за да са им полезни и в бъдеще, развивам уменията им за работа с текст, документ.

Много добри резултати се постигат чрез сюжетно-ролеви уроци: В музея Учредително събрание провеждаме урок на тема: "Търновската конституция - основа за демократично гражданство". В два учебни часа преди това те са усвоили знанията, а в музея изпълняват ролите на депутати - либерали и консерватори. Преди урока им раздавам фишове с текстове на Търновската конституция, които те в хода на работата обсъждат и групират информацията по екипи, съответно: за държавата, за монарха, за собствеността, за свободата на словото и печата, за разделение на властите, Народното събрание и т.н. В определен момент с помощта на учителя срав-

няват Търновската конституция с днешната. Учителят е главният координатор, ръководител, партньор. Накрая те достигат до отговора "Защо Търновската конституция е основа на демократичността в младата българска държава?" "Защо историците твърдят, че Търновската конституция е свидетелство за политическа зрялост на депутатите в Учредителното събрание?"

В работата си по история въвеждам още в V клас понятиен речник, който допълваме в хода на учебната работа и с който работим до VIII клас. Една от задачите е, работейки с речника учениците така да усвоят понятията, че учебникът да стане за тях справочна книга. По зададена задача от учителя съставяме азбучна карта от понятия, върху която работим няколкократно. Проследяваме нивото на усвояемост на определен набор от понятия, които са смислово противоположни. Също така използваме речника за играта "Кой какво управлява?". Учениците се разделят на екипи. Най-бързо и добре справилите се отразяват решението на три постера като дават отговор на целия клас и на несправилите се. Активиращ самостоятелното мислене е и сюжетно-ролеви урок "Българският национален въпрос пред Европейския съд". Учени-

ците са поставени в ситуация на българи от Македония, представители на Великите сили, на съседните балкански държави и техните адвокати. Всеки подготвя своята защитна реч и доказва правотата си. Резултатът е впечатляващ. Учениците дават предложения за други подобни възможности върху материала. Често използвани са задачите, в които се поставят посочени исторически понятия, в текст от несвързани помежду си изречения. Отново на помощ е азбучният речник. Трябва да се покажат конкретни познания и умения. Учениците се ориентират контекстово и смислово.

Друг начин на работа е разделянето на учениците на пет групи, всяка от които си избира координатор и тема, съответно: държавна уредба, стопанство, международни отношения, човешки права и задължения и други подобни, съобразно темата и поставената цел. Шеста група ученици е в ролята на оценители. За определено време в състезателна форма групите извличат от речника понятията, отнасящи се до тяхната област, след което говорителият защитава позициите. Групата на оценителите следят и се произнасят за правилното изпълнение на задачата, използвайки своите знания и отново речника. Широко използван в работата е така наре-

ченият работен лист, върху който учениците работят по предварително зададени въпроси, анализирайки исторически извор или текст. Отново е застъпен екипният принцип. Задачата е да посочат положителното и отрицателното. След определеното време знанията се проверяват на постер, като се използва мозъчна атака. В центъра се поставя основното понятие: Пример - Индустриализация. Около него се разполагат достиженията развитие, негативи. Отбелязва се с плюс и минус положителното и отрицателното, за да се сравни с работния лист. На този етап обаче е добавена и допълнителна информация, която те трябва да отхвърлят или приемат, тъй като темата е "Илюзия и реалност". В нужния момент се прави паралел със съвременното.

Възможностите в обучението по история в VI клас са много благоприятни, за поставяне основите на гражданското образование. При последователна и системна работа, и широкото използване на интерактивни методи, както и с активната ангажираща и координираща роля на учителя се постига един качествен и ефективен учебен процес, развиващ уменията на учениците, помагаш им за активна гражданска реализация в бъдеще.

ЛИТЕРАТУРА

1. Балкански, П., З. Захариев. Въведение в гражданското образование, С., ИК "Ласка", 1998.
2. Държавни образователни изисквания.
3. Кушева, Р. Методика на обучението по история. С., 2000.
4. Кемалова, М. Гражданското образование. В. Търново, ПИК, 2002.
5. Костова, З. Как да учим успешно? Иновации в обучението. С., 1999.

STUDENT - TEACHER INTERACTION IN THE INTERACTIVE METHODS OF *HISTORY* TEACHING

LIDIYA PROKOPOVA

Summary

According to the national educational standards History is important for young Bulgarians in order to realize themselves in modern democratic society. Pupils often need strong motivation when they study. That's why it is extremely important for the pupils to like what they study and why, and to realize the usefulness of the skills which are improved in the educational activity. The teacher may achieve effective educational process and civil education in History lessons by using interactive methods of teaching, nonstandard tests and tasks, situational methods. I've tried to share my pedagogical experience as a History teacher in V-Vÿÿ grades in that particular aspect.